

Adli Antropoloji

Atiye Bahar Mergen¹, Mehmet Yaşar İşcan²

¹ Bitlis Eren Üniversitesi Arkeoloji Bölümü, Bitlis

² İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul

GENEL BİLGİLER

Antropoloji insanı kültürel, somatik yani bedensel ve linguistik olarak inceleyen bir bilim dalıdır. İnsanların veya toplumların neden birbirlerine benzediği ya da benzemediği ve nasıl değiştikleri birer sorudur. Bunlar ölçüt alındığında, toplumları farklılaşmalarındaki sebepleri, benzerlikleri, birbirlerinden ayrıldıkları noktaları açıklayan antropolojidir (Kottak 2000). Fizik antropolojinin Türkiye’de uzun bir geçmişi olmasına rağmen, antropologlar adli bilim çalışmalarına yeterince dahil edilmemektedir. Antropologlar, büyüme ve gelişimini ve iskelet üzerinde insan biyolojisini çok iyi tanımlayabilmektedirler. Adli bir olayda kimliklendirmenin ilk aşamasını oluşturan cinsiyet, yaş, boy, ölüm sebebi ve olayın gerçekleştiği çevre koşullarını belirlemek için çalışırlar. Amerika’da adli antropolojinin temeli 1900’lerin başında başlamıştır (Krogman ve İşcan 1986).

Olay yerindeki iskelet kalıntıları veya iskeletleşmiş kalıntılarda öncelikle insana ait olup olmadıklarını belirlemek gereklidir. İzole ve küçük kemik parçalarının tanımlanması oldukça zordur. Tahta, plastik ve bazı taş türleri gibi birçok materyal insan kemiğine benzeyebilmektedir. Ayrıca yanmış ve üzeri kaplanmış kemiklerin tanımlanması daha karışık ve zordur. İnsan ve hayvan kemiğinin ayırımında genellikle üç şekilde yapılmaktadır 1) Gross iskelet anatomisi 2) Kemik yapısı ve 3) Histoloji (Eckert 1992). Adli bilimlerde en sık basvurulan alan fiziki (biyolojik) antropolojidir. Adli Antropoloji, Stewart’a (Stewart 1979) göre fiziki antropolojinin bir branşı olarak az ya da çok iskeletleşmiş insan kalıntılarını veya insanı tanımlar. American Board of Forensic Anthropology “antropolojinin metodlarının yargıya yardım etmek için kullanılması” olarak açıklar (İşcan 1981).

Adli antropoloji, 1878’de Thomas Dwight’ın iskelet kalıntılarını medikolegal çalışmalarına uyguladığı yayınlara başlar (Stewart 1979). Krogman (Krogman 1941) ve Angel (Angel et al 1986) aktif olarak konuyla ilgilenen diğer başlıca antropologlardır. Krogman (Krogman 1939) adli antropolojinin temel taşı olan makalesini, bir antropoloji ve bir de Amerika’nın Federal İnceleme Bürosu (FBI) dergilerinde yazmıştır. İşcan ile 1986’da beraber yenilediği kitabı The Human Skeleton in Forensic Medicine konuyla ilgili en ayrıntılı ve güvenilir kaynakların başında gelmektedir. Stewart (Stewart 1979) Essentials of Forensic Anthropology adlı eseri yayınlayarak konuyu güncelleştirmiştir. Çeşitli bilimadamları tarafından da bunları tamamlayıcı nitelikte çalışmalar yapılmıştır (Morse et al 1976; Bass 1979; Brothwell 1981; İşcan 1981).

FBI ülkenin her yerinden gelen iskeletleri inceleyerek hem yerel polise hem federal hükümete yardımcı olmaktadır. Adli antropoloji 1977’de American Academy of Forensic

macıya kesin yerleri ve gelişimi hakkında yol gösterici unsurlardır. (Steyn ve İşcan 2013). Kafatası anatomisi, dudağın şekli ve yeri hakkında önemli ipuçları vermektedir (Stephan 2009). Çene ve alt yüz konturu hakkında çok az bilgi vardır. Yüzün alt kısmının şekli çene kemiğinin konturunu tekrar eder (Wilkinson 2004). Saç konturu hakkında ise hiçbir veri bulunmamaktadır. Saçın başlangıç yeriyle ilgili tahminler kaş kemerinin şekline ve yüzdeki yerine göre yapılmaktadır fakat test edilmemiştir. Az sayıda araştırmada kulağın yeri, şekli ve büyüklüğüyle ilgili olasılıklar ileri sürülmüştür. Son tahminlere göre kulağın uzunluğu, burnun yüksekliğiyle ilgisiz ve kulağın uzun aksis açısının burnun profil açısıyla ilişkili olmadığını göstermiştir. (Farkas et al 2000; Stephan 2009).

Adli antropoloji en hızlı gelişen uygulamalı bir adli bilim dalıdır. Su son 75 senedir antropolojinin etkisinden çıkarak yeni bir bilim dalı olmuştur. Zamanla cinsiyet, yaş ve boy ile ilgili çalışmalar bilimsel dallar olarak diğer tıp bilimleri ve facial rekonstrüksiyon, moleküler biyoloji ve arkeoloji ile kaynaşarak kendine yeni multidisipliner bir bilimsel kimlik kazanmıştır. Basit olarak bakıldığında olay yerinde veya adli bir olayın aydınlatılmasında adli antropoloğun iki önemli görevi vardır, Birincisi kemik kalıntılarını hem anatomik hem kişi düzeyinde tanımlamak, ikincisi ise olay yerinde olan bütün kalıntıların hangi kişilere ait olduğunu saptamaktır. Dünyada birçok ülke toplumun boy uzunluğunu, büyüme ve gelişmesini, hastalıklarını, beslenme biçimini ve çevreye uyumu belirlemek için iskelet koleksiyonları veya mezarlıklardaki gömüler biyolojik (fiziki) antropologlar tarafından çalışılmaktadır. Bu araştırmalarla oluşturulan toplumlara özgü veriler adli bir olayın aydınlatılmasında rahatlıkla ve güvenle kullanılmaktadır. Türkiye’de bu tür koleksiyon çalışmalarının yapılamaması Türkiye’de doğru ve yeterli değerlendirme yapılması önünde büyük bir engel teşkil etmektedir.

KAYNAKLAR

- Angel JL.** The bases of palaeodemography. *Am J Phys Anthropol* 1969;30:427-437.
- Anderman S.** The cnic index: a critique, *Am J Phys Anthropol* 1976;44:369-370.
- Bass WM.** *Human Osteology (Fourth Edition)*. Missouri Archaeological Society Inc, 1995.
- Black TK.** A new method for assessing the sex of fragmentary skeletal remains: femoral shaft circumference. *Am J Phys Anthropol* 48;227-231.
- Cameron J.** *The skeleton of British Neolithic man*. London, 1934.
- Chamberlain A.T.** *Human Remains*. London, British Museum Press, 1994
- Celbiş O, İşcan MY, Soysal Z, Cagdir S.** Sexual diagnosis of the glabellar region. *Leg Med (Tokyo)*. 2001;3(3):162-170.
- Celbiş O, Ağritmiş H.** Estimation of stature and determination of sex from radial and ulnar bone lengths in a Turkish corpse sample. *Forensic Sci Int*. 2006 May 10;158(2-3):135-139.
- Black T.** A new method for assessing the sex of fragmentary skeletal remains: Femoral shaft circumference. *Am J Phys Anthropol* 1978;48:227-231.
- Brothwell DR.** *Digging up bones (Third Edition)*. British Museum National History, New York: Cornell University Press, 1981.
- De Greef S, Claes P, Vandermeulen D, Mollemans W, Suetens P, Willems G.** Large-scale in-vivo Caucasian facial soft tissue thickness database for craniofacial reconstruction. *Forensic Sci Int* 2006;S126-S146.
- Dupertuis CW, Hadden JA.** On the reconstruction of stature from long bones. *Am J Phys Anthropol* 1951;9;15-53.
- Eckert WG.** *Introduction to forensic sciences (Second Edition)* CRC Press, 1997.

- Eveleth PB.** Timing of menarche: Secular trend population differences içinde School-age Pregnancy and Parenthood Lancaster J ve Hamburg BA (eds). s:39-52 Aldine& De Gruyter, 1986.
- Farkas LG, Forrest, CR, Litsas L.** Revision of neoclassical facial canons in young adult Afro-Americans. *Aesthetic Plast Surg* 24;179-184.
- Howells WW.** Determination du sexe du bassin par fonction discriminante: etude du materiel du docteur Gaillard. *Bull Mem Soc Anthropol Paris*;7;95-105.
- İşcan MY.** Concepts in teaching forensic anthropology. *Medical Anthropol Newsletter*. 1981;13(1):10-2.
- İşcan MY, Derrick K.** Determination of sex from sacroiliac joint: A visual assessment technique. *Florida Sci* 1984;47;94-98.
- İşcan MY.** The emergency of dental anthropology. *Am J Phys Anthropol* 1989;78;1.
- İşcan MY.** Kimliklendirme ve Antropoloji. I. Adli Bilimler Kongresi, Kongre Kitabı, Adana, 1994: 96-102.
- İşcan MY.** Global forensic anthropology in the 21st century. *Forensic Sci Int* 2001;117;1-6.
- İşcan MY, Loth SR, Wright RK.** Age estimation from the rib by phase analysis: white males. *J Forensic Sci* 1984;29(4);1094-1104.
- İşcan MY, Kenneth AR Kennedy.** Reconstruction of life from the skeleton.1988.
- İşcan MY, Helmer RP.** Forensic analysis of the skull: Craniofacial analysis, reconstruction, and identification. W. Liss. John Wiley & Sons, Ltd, 1993.
- İşcan MY, Steyn M.** The human skeleton in forensic medicine (Third Edition). Springfield, IL: Charles C. Thomas, 2013.
- İşcan MY, Konyar E.** Adli arkeoloji: Olay yerine arkeolojik yaklaşım. *Ark ve Sanat Derg* 2005;120;89-100.
- Karakaş HM, Celbiş O, Harma A, Alicioğlu B.** Total body height estimation using sacrum height in Anatolian Caucasians: multidetector computed tomography-based virtual anthropometry. *Skeletal Radiol*. 2011;40(5):623-630.
- Keen JA.** A study of difference between male and female skulls. *Am J Phys Anthropol* 1950;8;65-79.
- Kerley ER.** Determination of Bone Fragments. *J Forensic Sci* 1969;14; 59-67
- Kottak CP.** Anthropology: The exploration of human diversity (Twelfth Edition), NewYork: Mcgraw-Hill Company, 2000.
- Krogman WM.** A guide to the identification of human skeletal material. *F.B.I. Law Enforcement Bull* 1939;8(8);3-32.
- Krogman WM.** A Bibliography of Human Morphology, 1914-39. Chicago: Univ. of Chicago Press, 1941.
- McCue MC, Krogman WM.** The reconstruction of the living head from the skull. *F.B.I. Law Enforc Bull* 15;7;11-18.
- Krogman WM, İşcan MY.** The human skeleton in forensic medicine (Second Edition) Springfield, IL: Charles C. Thomas, 1986.
- Loth SR, İşcan MY.** Morphological age estimation. içinde Encyclopedia of Forensic Sciences. (eds) Siegel J. Saukko P. ve Knupfer, G. London, Academic Press, 2000, s.242-252.
- Lundy JK.** Revised equations for estimating living stature from the long bones of the South African Negro. *S Afr J Sci* 1987;83:54-55.
- Martin R, Saller K.** Lehrbuch der anthropologie band I. Stuttgart: Güstav Fischer Verlag, 1957.
- Manouvrier L.** La détermination de la taille d'après les grands os des membres. *Mém Soc Anthropol Paris* 1893; (4);47-402.
- Morse D, Crusoe D, Smith HG.** Forensic archaeology. *J Foresnsic Sci* 1976;21;323-332.
- Pearson K.** Mathematical contribution to the theory of evolution. On the reconstruction of the stature of prehistoric races. *Phil. Trans. R. Soc. London*, 1989;169-244.

- Rollet F.** De la mensuration des os longs des membres. Thèse Médecine, Paris, 1888.
- Rhine JS, Campell HR.** Thickness of facial tissues in American blacks. *J Forensic Sci* 1980;25;847-858.
- Ruff C.** Variation in human body size and shape. *Annual Rev Anthropol* 2002;31;211-232.
- Saul FP, Saul JM.** Osteobiography: Maya example. İçinde İşcan MY, Kenneth KAR (eds). Reconstruction of life from the skeleton. New York, Alan R. Liss, s. 287-302.
- Snow CC, Williams J.** Variation in premortem statural measurements compared to statural estimates of skeletal remains. *J Forensic Sci* 1971;16;455-464.
- Stephan CN.** Craniofacial identification: Techniques on facial approximation and craniofacial superimposition. Blau S and Ubelaker DH (eds) *Handbook of forensic anthropology and archaeology*, California Left Coast Press s. 304-321.
- Steele FLD.** The sexing of long bones, with reference to the St. Bride's series of identified skeletons. *J Royal Anthropol Inst Great Britain and Ireland* 1972;92:212-221.
- Stewart TD.** Essentials of forensic anthropology - Especially as developed in the United States. Springfield, IL. C. C. Thomas, 1979.
- Tanner JM.** Growth at Adolescence. Oxford: Blackwell, 1962.
- Telkka A.** On the prediction of human stature from long bones. *Acta Anatomica* 1950;9;103-117.
- Trotter M, Gleser GC.** Estimation of stature from long bones of American whites and negroes. *Am J Phys Anthropol* 1952;10;463-514.
- Trotter M, Gleser GC.** A re-evaluation of estimation based on measurements of stature taken during life and of long bones after death. *Am J Phys Anthropol* 1958;16;79-123.
- Trotter M, Gleser GC.** Corrigenda to "Estimation of stature from long limb bones of American whites and negroes". *Am J Phys Anthropol* 1977;47;355-356.
- Todd TW.** Age changes in pubic bone. I. The white male pubis. *Am J Phys Anthropol* 1920;14;255-271.
- Todd TW, Lyon DW.** Endocranial suture closure. Its progress and age relationship. Part I. adult males of white stock. *Am J Phys Anthropol* 1924;7;325-384.
- Douglas H.** Ubelaker. Issues in the Global applications of methodology in forensic anthropology. *J Forensic Sci* 2008;53;606-607.
- Ullrich H.** Estimation of Fertility by means of pregnancy and childbirth alterations at the pubis, the ilium and the sacrum. *OSSA Int J Skel Research* 1975;2(1);23-39. Wilkinson CM. Forensic facial reconstruction. Cambridge, Cambridge University Press, 2004.